

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԼՈՒՈՒՄԱՐԶ**

**ՀԱՎԵԼՎԱԾ
ՋԼԻԶԱ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ
2013Թ. ՓԵՏՐՎԱՐԻ 21-Ի № 2 – Ն ՈՐՈՇՄԱՆ
Հաստատվել է Ջլիլիգա
Համայնքի ավագանու կողմից
2013թ – ի Փետրվարի 21-ին կայացած նիստում**

**ՋԻԼԻԶԱ ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
2013 – 2016 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ**

ՔԱՌԱՄՅԱ ԾՐԱԳԻՐ

Կազմեց՝ համայնքի ղեկավար Մ.Վարդանյանը

ՋԻԼԻԶԱ -- 2013Թ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- 1. Համայնքի իրավիճակի գնահատում:**
- 2. Համայնքի ռազմավարությունը և հիմնական նպատակները:**
- 3. Ըստ առանձին բնագավառների առաջնահերթ ծրագրերի, նպատակների առաջադրում և կոնկրետ խնդիրների ձևակերպում:**
- 4. Համայնքի բյուջեի ֆինանսական միջոցների գնահատում և կանխատեսում:**
- 5. Համայնքի զարգացման քառամյա ծրագրի հիմնական ցուցանիշները:**
- 6. Հավելված 1. Համայնքի ղեկավարի աշխատակազմի և ենթակա կազմակերպությունների կառուցվածքը:**
- 7. Հավելված 2. Համայնքի սեփականություն հանդիսացող գույքի ցանկը:**

1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

1.1 Աշխատատեղիի պատմական ակնարկ

Գյուղը գտնվում է Վրաստանի Հանրապետության սահմանի մոտ, մարզկենտրոնից 80, հայկական ամենամոտ բնակավայրից (Ալավերդի) 30 կմ հեռավորության վրա:

Ջիլիզայի (բառ. բացատրություն՝ սիզախտով հարուստ վայր, ժող. բաց.՝ շատ հեռու) գյուղը հիմնադրվել է 1910թ., Հայկի որդի Խոռի կառուցած Խորակերտ կամ Խոռակերտ գյուղաքաղաքի տեղում, որից պահպանվել է միայն համանուն եկեղեցին (XIIդ): Պահպանվել է նաև Չախալաբերդ (պատմության մեջ՝ Բազաբերդ կամ Բազկերտ) ամրոցի մի մասը (IX-X):

Գյուղը գտնվում է ծովի մակերեսույթից 1250 մ բարձրության վրա՝ չքնաղ Լավարի ստորոտում, որի սառնորակ ջուրն է վայելում ջիլիզցին: Գյուղի կլիման ձմռանը դաժան է, անանցանելի է դառնում գյուղի միակ լեռնային ճանապարհը, եւ գյուղն ամիսներով կտրվում է արտաքին աշխարհից: Ամառը հաճախակի չորային է, որի պատճառով ջիլիզցին նորմալ բերք չի ստանում:

Հողերն անջրդի են, հաճախակի երաշտ է լինում: Հիմնականում զբաղվում են եգիպտացորենի, կարտոֆիլի մշակությամբ, որը կախված է բնության քմահաճույքից: Երաշտը դժվարացնում է նաև անասնապահության աշխատանքները:

1.2 Ժողովրդագրություն

2013թ . հունվարի 1-ի դրությամբ գյուղում առկա է ընդամենը 120 բնակիչ, որոնցից տղամարդիկ կազմում են 49% (59 մարդ), իսկ կանայք՝ 51% (61 մարդ):

Բնակչության սոցիալական կազմը հետևյալն է՝

1. Երեխաներ /0-6 տարեկան/	12
2. Դպրոցականներ /7-17 տարեկան /	16
3. 18 – 65 տարեկան	80
4. Թոշակառուներ	22
5. Հաշմանդամներ	2
6. Աշխատունակներ	47
7. Ընտանիքների թիվը	75
8. Գրանցված ընտրողների թիվը	136

1.3 Տեղական ինքնակառավարման մարմինները

Գյուղը կառավարվում է համայնքի ղեկավարի (գյուղապետի) կողմից, որը համայնքի ընտրելու իրավունք ունեցող բնակիչների կողմից ուղղակի ընտրությունների միջոցով, ձայների պարզ մեծամասնությամբ ընտրվում է յուրաքանչյուր չորս տարին մեկ անգամ:

Համայնքի ղեկավարը (գյուղապետը) ստեղծել է աշխատակազմ հետևյալ կառուցվածքով.

աշխատակազմի քարտուղար	1/մեկ/դրույք
առաջատար մասնագետ-հաշվապահ	1/մեկ/դրույք
առաջին կարգի մասնագետ	1/մեկ/դրույք
երկրորդ կարգի մասնագետ	1/մեկ/դրույք
հավաքարար	1/մեկ/դրույք

1.4 Համայնքի սեփականություն հանդիսացող գույքի ֆիզիկական վիճակը

Համայնքի սեփականություն հանդիսացող գույքի ցանկը սահմանված է ՀՀ կառավարության որոշմամբ:

1. ներհամայնքային նշանակության ջրամատակարարման համակարգեր	վերանորոգման ենթակա
2. վարչական շենք	վերանորոգման ենթակա
3. ներհամայնքային փողոցներ և հրապարակներ	վերանորոգման ենթակա
4. ներհամայնքային նշանակության ճանապարհներ	վերանորոգման ենթակա
5. գերեզմանատուն	դարպասների կառուցում, ցանկապատի և սյուների ներկում

1.4 Շրջակա միջավայրի պահպանություն

Համայնքի տարածքի սանմաքրումը իրականացվում է հիմնականում ազգաբնակչության կողմից՝ շաբաթօրյակների միջոցով, ինչպես նաև համայնքի միջոցներով կատարվում է փողոցների բարեկարգում:

1.5 Բնակարանային տնտեսություն

Համայնքում կա 63 առանձնատուն՝ 3 հազ. քմ ընդհանուր տարածքով, որից 2,5 հազ. քմ բնակելի: Բնակարանի կարիք ունեցող ընտանիքների թիվը՝ 8:

1.6 ՀՈՂՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

Համայնքի վարչական տարածքը	542.1 հա
Գյուղատնտեսական նշանակության վարելահողեր	67.0 հա
Արոտավայրեր	47.0 հա
Խոտհարքներ	48.0 հա
Գերեզմանատուն	0.615 հա
Տնամերձ հողեր	28.0 հա
Գյուղամիջյան փողոցներ	3.0 հա
Սեփականաշնորհված հողեր	75.0 հա
Մեկ հողաբաժնի չափը	1.48 հա
Անտառային հողեր	300.4 հա
Ջրային հողեր	7.8 հա

1.7 Գյուղատնտեսություն

Համայնքի գյուղացիական տնտեսությունները հիմնականում զբաղվում են եգիպտացորենի, լոբու և բանջարաբոստանային կուլտուրաների մշակությամբ, որոնք խիստ զգայուն են շրջակա միջավայրի նկատմամբ և մեծապես կախված բնության քմահաճույքից:

Անասնապահությամբ զբաղվողներն արտադրում են կաթ, միս, ձու և մեղր:

Համայնքի հողերը անջրդի են, հաճախակի երաշտներն անասնապահության բնագավառում նույնպես մեծ դժվարություններ են առաջացնում: Խոտի և խտացված կերի անբավարարության պատճառով դժվարանում է անասունների մսուրային շրջանի կազմակերպումը: Բերքը պաշտպանված չէ կարկուտից: Համայնքի գյուղացիական տնտեսությունները խիստ կարիք ունեն գյուղտեխնիկայի, եղածն էլ ֆիզիկապես մաշված է, (շարքացան, գութան, տրակտոր) պահեստամասերը թանկ են կամ հնարավոր չէ ձեռք բերել: Կա գյուղտեխնիկայի հրատապ պահանջարկ:

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ

1. Գյուղատնտեսական անհատական տնտեսությունների թիվը	60
2. Գյուղարտադրանքի հիմնական տեսակների արտադրությունը	

ա) ցորեն	15 ցենտներ
բ) կաթ	10 տոննա
գ) միս	2 տոննա
դ) ձու	3000 հատ
ե) մեղր	500 կգ
3. Ցանքատարածությունները	
ա) հացահատիկ	10 հա
բ) եգիպտացորեն	8 հա
4. Անասնազվիսաքանակը	
ա) խոշոր եղջերավոր անասուններ այդ թվում՝ կովեր	128 գլուխ 55 գլուխ
բ) մանր եղջերավոր անասուններ	121 գլուխ
գ) խոզեր	121 գլուխ
դ) թռչուններ այդ թվում՝ հավեր	432 թև 359 թև
ե) մեղվաընտանիքներ	86
զ) ավանակ	5 հատ
է) ձիեր	6 հատ
5. Գյուղատնտեսական մեքենաների և գործիքների վիճակը և քանակը (հատ)	
ա) թրթուրավոր տրակտոր (դուրս գրման ենթակա)	2
բ) անիվավոր տրակտոր (մեկը դուրս գրման ենթակա)	2
գ) հացահատիկային կոմբայն (կապիտալ վերանորոգման ենթակա)	1
դ) բեռնատար ավտոմեքենա	2
ե) խոտհնձիչ կոմբայն	0
զ) տրակտորային կցասայլեր	0
է) գութաններ (դուրս գրման ենթակա)	2
ը) շարքացաններ (դուրս գրման ենթակա)	2

1.8 Կրթություն

Գյուղն ունի մեկ միջնակարգ դպրոց: Դպրոցում սովորում է 17 աշակերտ: Դպրոցը տեղակայված է գյուղապետարանի շենքում՝ հարմարեցված դասասենյակներում, որոնք կարիք ունեն վերանորոգման: Դպրոցի անմխիթար վիճակի, ուսուցման համար անբարենպաստ պայմանների պատճառով նաև գյուղում երիտասարդ ընտանիքները ձգտում են հեռանալ գյուղից: Դպրոցում աշխատում է 20 մարդ: Համայնքն ունի դպրոցի շենքի կառուցման կարիք:

1.9 Մշակույթ, սպորտ, հոգևոր դաստիարակություն

Համայնքում գործում է ակումբ, գրադարան՝ 4500 կտոր գրքով: Քանի որ գյուղը փոքր է, բնակչությունը սակավաթիվ, ապա մշակութային, սպորտային կյանքն ակտիվ չէ: Բացակայում են մշակութային, մարզական միջոցառումների համար տարրական պայմաններ՝ չկա մարզադահլիճ:

1.10 Առողջապահություն

Գյուղում գործում է բուժկետ, գյուղապետարանի շենքում: Բուժկետը չունի շտապ օգնության մեքենա: Բուժկետը ունի մեկ աշխատող:

2. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

Համայնքի ռազմավարական նպատակը գյուղից բնակչության արտագաղթի կանխումն է: Համայնքը հանդիսանալով սահմանամերձ բնակավայր, ռազմավարական նշանակություն ունի ոչ միայն մարզի, այլև հանրապետության համար: Ուստի ռազմավարական խնդիր է բարեփոխումներ անցկացնելու ճանապարհով հետևողականորեն բարելավել համայնքի բնակչության սոցիալ-տնտեսական, մշակութային և հանգստի պայմանները, որով զգալիորեն կկանխվի արտագաղթը գյուղից:

Նախատեսվում է հասնել հետևյալ նպատակներին.

- Լավավարից եկող ջրատարի և ջրի ներքին ցանցի հիմնանորոգման միջոցով էականորեն բարելավել ամբողջ համայնքի ջրամատակարարման խնդիրը:
- Գյուղտեխնիկայի ձեռքբերմամբ զգալիորեն բարձրացնել գյուղմթերքների արտադրության ծավալները:
- Համայնքային ենթակայության անասնազոմի վերանորոգման շնորհիվ բարելավել անասնապահությամբ զբաղվելու պայմանները, որն իր հերթին կնպաստի գյուղմթերքների արտադրության ծավալների աճին:
- Դպրոցի հարմարացված դասասենյակների հիմնանորոգման արդյունքում բերելավել կրթության պայմանները
- Կաթսայատան վերանորոգման շնորհիվ նաև կբարելավվեն կրթության պայմանները
- Դպրոցի նոր մասնաշենքի և մարզադահլիճի կառուցմամբ էականորեն բարելավել կրթության պայմանները, վերականգնել գյուղում մարզա-մշակութային կյանքը
- Զիլիզա-Ալավերդի ավտոճանապարհի վերակառուցմամբ զգալիորեն աշխուժացնել կապը մարզի քաղաքների, ընդհանրապես արտաքին աշխարհի հետ:
- Վերանորոգել ներհամայնքային ճանապարհները, որով կհեշտանա «Գոմակ» կոչվող թաղամասի կապը գյուղի կենտրոնի հետ: Սա իր հերթին հեռանկար կստեղծի հետագայում գյուղի ընդլայնման համար:
- Ներհամայնքային բոլոր ճանապարհների գիշերային լուսավորության կառուցում:
- Համայնքի ողջ բնակչության համար, արտակարգ պայմանների պարագայում ամենագնաց, ձմռան պայմաններում լեռնային ճանապարհներն անցնող ավտոմեքենայի ձեռքբերում: Դրանով կնվազի համայնքի կտրվածությունը մարզի, հանրապետության այլ բնակավայրերի հետ:
- Համայնքի գազաֆիկացում: Չնայած այն հանգամայնքին, որ գազաֆիկացումը կպահանջի առեւտրի ֆինանսական միջոցներ և առևտրային տեսակետից նպատակահարմար չէ, հաշվի առնելով համայնքի ռազմավարական կարևոր նշանակությունը պետության համար, ներգրավելով դոնոր կազմակերպություններին և համազգային ու պետական կառույցներին, իրականացնել գազաֆիկացման նախագծային-նախահաշվային աշխատանքներ և նշված բոլոր կառույցների համաֆինանսավորմամբ իրականացնել գազաֆիկացումը:

3. ԸՍՏ ԱՌԱՆՁԻՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՆԵՐԻ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՆՊԱՏԱԿԵՆՐԻ ԱՌԱՋԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ԿՈՆԿՐԵՏ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

Ծրագիր 1

Համայնքի ջրամատակարարման բարելավում:

Ծրագրի նկարագրությունն ու հիմնավորումը

Համայնքի ջրամատակարարման խնդիրը մասնակիորեն լուծվել է ավելի քան 10 տարի առաջ՝ Լավարի ստորոտից 9,149 կմ երկարությամբ ջրատարի կառուցմամբ: Անցած տարիներին գործող ջրատարի վնասվածքների, ջրակունքների ու ջրհավաք կառույցների քայքայմամբ զգալիորեն նվազել է գյուղ մտնող ջրի քանակությունը: Բացի այդ, ներհամայնքային ջրի ցանցը, որը անց է կացվել ավելի վաղ քան ջրատարը, գտնվում է անմխիթար վիճակում, քայքայված է: Հաշվի առնելով նաև այն, որ ջուրն օգտագործվում է ոչ միայն խմելու և կենցաղային, այլև ոռոգման նպատակով, ապա խնդիրը դառնում է հրատապ և առաջնային:

Անհրաժեշտ է իրականացնել 12կմ երկարությամբ ջրատարի նորոգում, ջրակունքներում ջրհավաք կառույցների և ներհամայնքային ջրի ցանցի հիմնանորոգում: Հաշվի առնելով խնդրի հրատապությունը, ՀՀ պետբյուջեի կողմից տրամադրվել է 15 մլն դրամ գումար: Ծրագրի լիարժեք իրականացման նպատակով դիմվել է համազգային կառույցներին՝ համաֆինանսավորման համար: Ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել 2013 թվականի ընթացքում:

Ծրագիր 2

Համայնքի դպրոցի և կաթսայատան վերանորոգում

Ծրագրի նկարագրությունն ու հիմնավորումը

Համայնքի դպրոցը գործում է դասակազմակերպման ոչ հարմարեցված շենքային պայմաններում: Դպրոցի սենյակների անմխիթար վիճակը, ձմռանը ջեռուցման խնդիրը խոչընդոտում են կրթական գործընթացի բարելավմանը, կրթության մատուցման որակի վրա:

Կրթական պայմանների բարելավման համար անհրաժեշտ է դպրոցի և կաթսայատան նորոգում:

Ընդհանրապես գյուղում կրթական պայմանների զգալի բարելավման համար անհրաժեշտ է դպրոցի նոր մասնաշենքի (իր մարզադահլիճով) կառուցում: Սակայն այժմ կարելի է բարարավել այս ծրագրով, որը նախատեսվում է իրականացնել 2013-2014 թվականներին:

Ծրագիր 3

Դպրոցի նոր մասնաշենքի և սպորտ դահլիճի կառուցում:

Ծրագրի նկարագրությունն ու հիմնավորումը

Համայնքի դպրոցի նոր, հարմարեցված մասնաշենքի բացակայությունը խիստ բացասական ազդեցություն է ունենում ոչ միայն կրթական պրոցեսի, այլ նաև ժողովրդագրության վրա: Դպրոցի նոր մասնաշենքի կառուցմամբ կկանխվի երիտասրադ ընտանիքների հեռացումը գյուղից, էականորեն կբարելավվի կրթության պայմանները: Գյուղում մարզադահլիճի բացակայության պատճառով դպրոցի աշակերտների ֆիզիկական պատրաստվածությունը գտնվում է ցածր մակարդակի վրա՝ ազդելով երեխաների կեցվածքի, առողջության, տրամադրության և առաջադիմության վրա: Անհրաժեշտ է դպրոցի նոր մասնաշենքին կից, միաժամանակ կառուցել սպորտդահլիճ: Դպրոցին կից մարզադահլիճի կառուցմամբ կլուծվի ոչ միայն դպրոցի երեխաների ֆիզիկական դաստիարակության պայմանների ապահովման, այլ ամբողջ համայնքի մարզական, մշակութային միջոցառումների կազմակերպման համար նվազագույն պայմանների ստեղծման խնդիրը:

Քանի որ դպրոցի նոր մասնաշենքի և կից մարզադահլիճի կառուցումը պահանջում է զգալիորեն մեծ ֆինանսական միջոցներ քան գործող դպրոցի հիմնանորոգումը, ապա այս ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել կամ սկսել 2016 թվականին:

Ծրագիր 4

Գյուղտեխնիկայի ձեռքբերում

Ծրագրի նկարագրությունն ու հիմնավորումը

Ներկայումս համայնքի գյուղացիական տնտեսությունները զգում են գյուղտեխնիկայի սուր պակաս, նաև որի հետևանքով էլ գյուղատնտեսական գործունեությունն անարդյունավետ է, արտադրողականությունը խիստ ցածր: Համապատասխան գյուղտեխնիկայի ձեռքբերումով (մամլիչ, հնձիչ, շարքացան, տրակտոր և այլն) հնարավորություն կստեղծվի ավելացնել ցանքատարածությունները, կհավաքվի զգալիորեն ավելի շատ անասնակեր: Կնվազի նաև գյուղապրանքների տեղափոխման ծախսերը քաղաքային շուկաներ և մթերման կետեր: Նախատեսվում է ծրագիրն իրականացնել 2013-2014 թվականների ընթացքում:

Ծրագիր 5

Համայնքային ենթակայության անասնագոմի հիմնանորոգում

Ծրագրի նկարագրությունն ու հիմնավորումը

Համայնքին պատկանող անասնագոմը կառուցվել է ավելի քան 50 տարի առաջ, գտնվում է վթարային վիճակում և չի շահագործվում: Անասնագոմի հիմնանորոգման շնորհիվ իրական հնարավորություն կստեղծվի ավելացնել անասնազխաքանակը՝ 80 գլխով, որն էլ իր հերթին թույլ կտա ավելացնել գյուղմթերքների տարեկան արտադրությունը, կաթ՝ մոտ 5000 լիտր, միս՝ մոտ 2 տոննա: Անասնագոմի հիմնանորոգման հիմնական մասերից է նրա տանիքի հիմնանորոգումը: Քանի որ ներկայում գործող դպրոցի հիմնանորոգման աշխատանքներում նախատեսվում է դպրոցի տանիքի ասբեստ-բետոնյա թիթեցների փոխարինում նոր, մետաղյա թիթեղներով, ապա նպատակահարմար է հանված հին թիթեղներից պիտանիներով կառուցել անասնագոմի տանիքը: Այս տրամաբանությամբ նախատեսվում է, որ անասնագոմի հիմնանորոգումը սկսել գործող դպրոցի հիմնանորոգումից հետո, 2014 թվականի ընթացքում:

Ընդ որում, անասնագոմն իր իսկ նպատակով օգտագործման համար վերանորոգումից հետո այն կտրվի վարձակալության համայնքի գյուղացիական տնտեսություններից որևէ մեկին:

Ծրագիր 6

Համայնքում փողոցային լուսավորության իրականացում

Ծրագրի նկարագրությունն ու հիմնավորումը

Ջիլիզա համայնքի փողոցների միայն փոքր մասի գիշերային լուսավորությամբ ապահովված: Քանի որ համայնքին մոտ բնակավայրեր չկան, ապա օրվա մութ ժամերին, հատկապես ծմռանը, գյուղում անցուդարձը դառնում է դժվար, պրակտիկորեն երեկոյան-գիշերային կյանքը դադարում է: Ծրագրվում է կառուցել համայնքի բոլոր փողոցներում գիշերային լուսավորության համակարգ, որը դրական ազդեցություն կունենա համայնքի ոչ միայն մշակութային, մարզական կյանքի, այլ նաև տնտեսական գործունեության վրա՝ հնարավորություն կլինի զբաղվել տնտեսական գործունեությամբ նաև օրվա մութ ժամերին: Ըստ մոտավոր հաշվարկների անհրաժեշտ է վերանորոգել մոտ 5000 մետր գիշերային լուսավորության համակարգ և հայթայթել ֆինանսական միջոցներ: Ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել 2015 թվականին:

Ծրագիր 7

Արտակարգ դեպքերի համար ավտոմեքենային ձեռքբերում

Ծրագրի նկարագրությունն ու հիմնավորումը

Ջիլիգա համայնքը մարզի ամենակտրված համայնքն է՝ մոտակա բնակավայրը՝ Ալավերդի քաղաքը գտնվում է 30կմ հեռավորության վրա: Այդ ճանապարհը հատկապես ծմեռային ամիսներին դառնում է դժվարանցանելի, իսկ սովորական մարդատար ավտոմեքենաների համար նույնիսկ անանցանելի և համայնքը օրերով կտրվում է արտաքին աշխարհի հետ տրանսպորտային կապից: Ինչպես և ցանկացած համայնքում, այնպես էլ Ջիլիգայում պարբերաբար պատահում են արտակարգ դեպքեր, պատահարներ, որի ժամանակ անհետաձգելի անհրաժեշտություն է առաջանում ավտոմեքենայով տեղափոխում իրականացնել մոտակա Ալավերդի կամ այլ բնակավայր: Իսկ համապատասխան ավտոմեքենա համայնքը չունի: Ծրագրվում է ձեռք բերել համապատասխան ամենագնաց ավտոմեքենա (ցանկալի կլինի ՈՒԱԶ մակնիշի բեռնաուղևորատար): Ձեռք բերվող ավտոմեքենան կլինի համայնքի հաշվեկշռում և կծառայի համայնքի ողջ բնակիչությանը՝ արտակարգ, անհետաձգելի դեպքերի դեպքում հատկապես ծմեռային ամիսներին անհետաձգելի տեղափոխում (ուղևորափոխադրում, բեռնափոխադրում) իրականացնելու համար: Հաշվի առնելով խնդրի խիստ հրատապությունը նախատեսվում է ծրագիրն իրականացնել 2013-2014 թվականներին:

Ծրագիր 8

Ներհամայնքային ճանապարհների վերանորոգում (Գոմակ թաղամաս)

Ծրագրի նկարագրությունն ու հիմնավորումը

Ջիլիգայի ներհամայնքային բոլոր ճանապարհները կարիք ունեն վերանորոգման: Սակայն ներկայումս առաջնահերթ է գյուղի «Գոմակ» թաղամասը գյուղի կենտրոնին կապող 30 կմ երկարությամբ ճանապարհի վերանորոգումը: Ճանապարհի անմխիթար վիճակի՝ դժվարանցանելի լինելու պատճառով, գյուղացիները խուսափում են բնակվել, տուն կառուցել այդ թաղամասում: Խնդիրը նաև խոչընդոտներ է ստեղծում այդ թաղամասում գյուղատնտեսական գործունեությամբ զբաղվելու համար, մասնավորապես այդ թաղամասին կից գյուղատնտեսական նշանակության հողերը մնում են անմշակ, դեպի արոտավայրեր, խոտահարքներ (մոտ 20հա խոտհարք) անասուններին խիստ դժվարությամբ են հասնում այդ արոտավայրերը: Անհրաժեշտ է ճանապարհի 5 կմ հատվածում կատարել հողային, ջրահեռացման, կամրջի կառուցման և այլն աշխատանքներ: Քանի որ ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ են զգալի ֆինանսական միջոցներ, ապա դրանց հայթայթման համար կպահանջվի որոշակի ժամանակ: Դրա համար նախատեսվում է ծրագիրն իրականացնել 2014-2015 թվականներին:

Ծրագիր 9

Ջիլիգա-Ալավերդի ավտոճանապարհի վերանորոգում

Ծրագրի նկարագրությունն ու հիմնավորումը

Ինչպես արդեն նշվել է, Ջիլիգա համայնքին ամենամոտ բնակավայրը Ալավերդի քաղաքն է, որի հետ կապող 30կմ գրունտային ավտոճանապարհն անցկացված է լեռնային, անտառային բարդ ռելիեֆով տարածքներով և, հատկապես ձմռան ամիսներին, դառնում է գրեթե անանցանելի: Հիմնախնդիրն ունի պետական ռազմավարական նշանակություն, հիմնախնդրի մասին տեղյակ են ոչ միայն մարզի, այլև հանրապետության ղեկավարները: Տարբեր տարիներին պետբյուջեի միջոցներով կատարվել են հիմնանորոգման, նորոգման աշխատանքներ **(2007թ.-885.0 մլն**

դրամի, 2010թ.-30.0 մլն դրամի): Սակայն դեռևս կան ավտոճանապարհի հատվածներ, որոնք իրենց մեծ թեքությունների պատճառով ոչ միայն դժվարանցանելի են, այլ նաև վտանգավոր: Ճանապարհի այդպիսի հատվածներ, ըստ գյուղապետարանի դիտարկման, 3-ն են, հատվածների ընդհանուր երկարությունը՝ 3 կմ: Անհրաժեշտ է, բացելով ճանապարհի նոր հատվածներ, շրջանցել դրանք: Վերջնական գնահատականը կարող են տալ միայն մասնագիտական ճանապարհաշինական կազմակերպությունները:

Հաշվի առնելով ավտոճանապարհի վերանորոգման կարևորությունը և բարդությունը, ինչպես նաև մեծածավալ ներդրումների անհրաժեշտությունը, հիմնախնդրի լուծումը հնարավոր է մի քանի փուլով, 3-4 տարվա ընթացքում: Նախատեսվում է ծրագրի իրականացումը սկսել 2014 թվականից:

Ավտոճանապարհի նորոգումը զգալի դրական ազդեցություն կարող է ունենալ համայնքի սոցիալ-տնտեսական կյանքի վրա՝ կիեշտանա ուղևորա - բեռնափոխադրումները դեպի այլ բնակավայրեր, կիջնի դրանց ինքնարժեքը: Համայնքին մոտ գտնվող պատմաճարտարապետական կոթողներին զբոսաշրջիկների այցելությունների հնարավորություն կստեղծվի, որը էական, տնտեսական, դրական փոփոխություններ կարող է մտցնել համայնքի կյանքում:

Ծրագիր 10

Զիլիզա համայնքի գազաֆիկացում

Ծրագրի նկարագրությունն ու հիմնավորումը

Համայնքի գազաֆիկացման խնդիրը հանդիսանում է ոչ այնքան տնտեսական, որքան ռազմավարական, սոցիալական: Գյուղի և մոտակա գազամագիստրալի միջև մեծ հեռավորության, ինչպես նաև համայնքում հնարավոր սպառողների փոքր թվի պատճառով հիմնախնդիրը տնտեսապես հիմնավորված չէ: Սակայն հաշվի առնելով Զիլիզայի ռազմավարական դիրքը, հիմնախնդրի լուծումը կունենա ռազմավարական նշանակություն՝ համայնքի գազաֆիկացումով զգալի դրական փոփոխություն կարձանագրվի գյուղի ազգաբնակչության կյանքի որակի բարձրացման առումով, որն էլ ծանրակշիռ լծակ է համայնքից արտագաղթի կանխման, համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացման համար:

Հիմնախնդրի շուծումը պահանջում է ահռելի ներդրումներ, ուստի ծրագրի ֆինանսավորման խնդիրը կարող է լուծվել միայն պետության, համազգային և միջազգային դոնոր կազմակերպությունների համաֆինանսավորման միջոցով: Դրա համար սույն քառամյա ծրագրի ողջ ընթացքում անհրաժեշտ է աշխատանք կատարել ֆինանսավորման հարցի լուծման համար: Ծրագրի իրականացումը նախատեսվում է սկսել 2015 թվականից:

3. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄ

Համայնքում կոնկրետ ծրագիր իրականացնելու համար կարևոր նշանակություն ունի համայնքի ֆինանսական միջոցների գնահատումը և կանխատեսումը: Պարզ է, որ ներկայումս համայնքի հնարավորությունները քառամյա ծրագրում ընդգրկված խնդիրների լուծման համար չնչին են: Ծրագրերի իրականացման նպատակով հիմնական աղբյուր կարող են հանդիսանալ ՀՀ պետությունը, նաև համազգային և միջազգային դոնոր կազմակերպությունների ներդրումները: Սակայն հնարավոր է կանխատեսել, որ ծրագրերի իրականացման, հետ միասին հնարավորություն կստեղծվի համայնքի բյուջեով, թեկուզ փոքր չափով, կատարել համաֆինանսավորում:

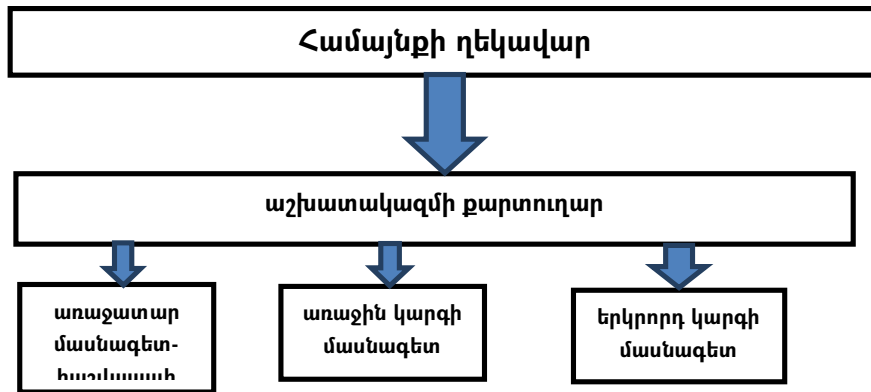
Ծրագրերից երկուսը՝ Զիլիզա-Ալավերդի ավտոճանապարհի վերանորոգման և համայնքի գազաֆիկացման ծրագրերը, հնարավոր է իրականացնել մի քանի տարվա ընթացքում, փուլային ձևով:

4. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՔԱՌԱՄՅԱ ԾՐԱԳՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ

Վերը նշված ծրագրերի իրականացման արդյունքում, համայնքը բնորոշող հիմնական ցուցանիշներում, քանակական առումով, էական փոփոխություններ չեն ակնհայտվում: Կարելի առանձնացնել, որ կանխատեսվում է գյուղի բնակչության թվի, և հատկապես դպրոցում սովորող աշակերտների թվի նվազում չի լինի: Զգալիորեն կբարձրանա համայնքի ենթակառուցվածքների որակական ցուցանիշները, որով կաբերավավի համայնքի բնակչության կյանքի որակը, իսկ դրանով կկանխվի բնակչության արտահոսքը համայնքից:

Հավելված 1

ԶԻԼԻԶԱՅԻ ԳՅՈՒՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

Հավելված 2

ԶԻԼԻԶԱ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՆԴԻՍԱՑՈՂ ԳՈՒՅՔԻ ՑԱՆԿԸ

1. Համայնքի վարչական շենք	1
2. Գրադարան	1
3. Ներհամայնքային փողոցներ և ճանապարհներ	5.0 կմ
4. Գերեզմանատուն	0,615 հա
5. Փողոցների լուսավորության համակարգ	3.0 կմ
7. Զրամբար	100 մ/խ